

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VI. De aliis exercitiis vitæ Eremiticæ exterioribus, & interioribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

orantibus, inter sunt meditantibus, super sunt quiescentibus, ordinantibus, & procurantibus prae sunt. Certè agnoscunt suos concives, & pro iis, qui hereditatem capiunt aeternae salutis, sollicitè congaudent, confortant, instruunt, & provident eis. Hinc ergo attendite Angelos cum statis ad orandum atque psallendum: ipsi sine dubio devotionem vestram in caelos ferunt, & vobis gratias referunt: nihil in militanti Ecclesia ita repraesentat Ecclesiam triumphantem, sicut chorus psallentium concorditer ac devotè.

Quam dulcis autem, & suavis sit divini officii melodia iis, qui cum attentione & devotione, spiritu, & mente psallunt, egregiè docet S. Basilus in admonitione ad filium spiritualem. In tempore psalmodiae, inquit, sapienter psalle fili, & spirituales cantus vigilanter cane coram Domino, ut virtutè psalmodiarum facilius possis acquirere: Omnis namque duritia cordis, cum eorum dulcedine molliatur, tunc dulces habens fauces, gaudentque cantabis, *quam dulcia faucibus meis eloquia tua Domine, super mel & favum ori meo*! Sed non poteris sentire hanc dulcedinem, nisi cum summa vigilantia, & sapientia cantaveris. Fauces enim elcam gustabunt, sensus autem verba discernit: sicut enim ex carnalibus elcis alitur caro, ita ex divinis eloquiis interior homo pascitur ac nutritur.

E contrario in eos, qui negligentia, & repiditate sua, sine attentione & devotione laudes divinas cantare praesumunt, Sanctus Laurentius Justinianus jure merito invehitur de discipulo. *Monasti. c. 17.* cujus verba notatu dignissima, hic annexere operæ pretium duximus.

O quot nostris laudum sacrificiis inter sunt rapaces volucres aëris hujus caliginosi, ut ea fœdant illosionibus plurimis, ipsas autem nequaquam abigimus, sed tanquam & insensati, & sine corde, cunctis earum suggestio nibus aurem praebemus. Multimodè namque maligni spiritus observant, ut rapiant psallentium corda, ab intentione divinae laudis, nunc enim obsecrorum, voluptuolorumque phanasma totum foetorem immittunt, ut psalmodiae suave polloant sacrificium. Nunc verba diripiunt, & intercidunt carmina, cum oscitate importunè, aut insensibiliter dormire faciant. Nunc omnium membrorum ingerunt lassitudinem, ita ut nulla corporis pars illa esse videatur, omnis quippe mora tunc intolerabilis sentitur, hoc totum spiritui acedie operante in homine negligente. Nunc mentes psallentium, terrena negotia, & secularia gesta ingerendo distrahant, atque per abrupta, & devia noxiarum & inutilium cogitationum impellentes animum, totam dissolutionis oblationem; & pro dolor! cum ita callidè seducant, vix reperitur, qui hoc intelligat, & vincat.

O quam saepe, qui divinis occupantur in laudibus, solo assistunt corpore, & tanquam garrulae aves, sine interiori sensu emittunt verba. Detailibus per Prophetam Dominus dicit: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me.* O quoties tædio praegravata mens, ab omni gustu celestium cantionum jejuna pertransit; loquitur, & ignorat cui, clamor voce, nec seipsam intelligit, nec perspicit quid dicat, nam totaliter extra se erecta, atque velut amens effecta adversum se DEUM provocat vehementer. Nunquid hujusmodi sacrificio honorificatur DEUS? nunquid polluta laude effertur divina majestas? cor-

da quippe, non corpora, gustum mentis, non sonum vocis, affectum animi non linguae motum requirit omnipotens, Huc usque S. Laur. Justinianus.

Particulariter vero in vigiliis matutinis, quod tempus magis quietum & divinis laudibus aptissimum est, omnino conari debet Eremita, ut majori attentione, & fervore, cor, spiritumque in DEUM attollat, quod etiam docuit Dionysius Carthusianus lib. *de vita & sine solitarii* cap. 11. Ad divina sacra, id est, ad matutinale officium alacriter surgamus, affectu nos inchoemus, atque pro viribus ardentè prosequamur, folgeat menti lux interna, dum corpori obtenebratur claritas ista corporea, levet devotus ad Christum manus suas, & cor ad Dominum DEUM suum dirigatur, atque in ipso mens pura figatur. *Et infra.*

Denique nil protius in se homo confidens, omnemque sui virtutem à Christo expectans, per mortaliorem oris sui janitorem effliget, *Domine, inquit, labia mea aperies.* Moxque insuper, ut facilius exaudiatur aperiens hujus fructum induans, & os meum, ait, *annuntiabit laudem tuam.* Continuo quoque TRINITATIS per benedictæ hymnum adjuvens, *Gloria, ait, Patri &c.* Porro se, itemque omnia, quæ in ipso sunt ad conficiendum, laudandum, benedicendum, ac magnificandum DEUM invitans, atque inflammans: *Venite, inquit, exultemus Domine.* Ab exordio igitur officii hujus ad Creatorem suum dirigendus est spiritus, & quemadmodum Sapiens docet: *Ante orationem,* inquit, *prepara animam tuam.* Non instabili, vagoque corde ordini debemus, sed menti divino a quo impresso in illius fervore inchoare par est, quatenus id mentem accendat, evagationem recipiat, & ad primævam intentionem reducat.

C A P V T V I

De aliis exercitiis vitæ Eremiticæ exterioribus, & interioribus.

PRIMO ad debitam Regulæ nostræ observationem, quæ mandat, singulos in cellulis suis die ac nocte manere: cellæ custodiam stricte, omne observet Eremita, summa sollicitudine, omnes quantum possibile fuerit, evitans cellæ egrediendi occasiones; evagationes enim, & dissolutiones siue urgenti necessitate, multorum periculorum, & damnorum spiritualium aniam praebent. Quot, & quam magnæ sint, inclusionis & perseverantiae in cella utilitates & fructus, ostendimus in *Commentariis super regulam nostram*, adductis in eandem rem Sanctorum auctoritatibus, quatinus unam solam hinc adfero S. Bernardi ad Fratres de monte Dei. in hac verba: *Propter hoc secundum formam propositi vestri, habitantes in caelis potius, quam in cellis, exclusa à vobis toto saeculo totos vos includistis cum Deo. & infra,* Omnium bonorum officina est cella, & stabilis perseverantia in ea. *Et paucis interjectis.* Regat sanctæ obedientiae regula bonam voluntatem, illa vero corpus, & doceat illud posse consistere in loco, cellam pati, secumque morari; impossibile est hominem fideliter figere in uno animum suum, qui non potius alicui loco perseveranter affixerit corpus suum, *Et denique infra addit.*

Alia

Multis modis demones fructum devotæ psalmodiae tollere conantur.

Observa-
tione
cellæ spi-
ritualia
conmo-
di.

Omnis
boni
effici-
entia
et co-
muni
mora.

Alia cella tua exterior, alia interior; exterior est domus, in qua anima tua cum corpore tuo habitare debet: interior est conscientia tua, quam inhabitare debet omnium interiorum tuorum interior DEUS, cum spiritu tuo; dilige ergo interiorem cellam tuam, dilige exteriorem, & unicuique suum expende cultum. *Et denuo infra.*

Cella terra sancta est, & locus sanctus, in qua Dominus, & servus ejus sepe colloquuntur, sicut vir ad amicum suum, in qua crebro fidelis anima verbo DEI conjungitur, sponsa sponso sociatur, terrenis caelestia, humana divinis uniantur. Si quidem sicut templum sanctum est DEI, sic cella est servi DEI; & in templo, & in cella divina tractantur, sed crebrius in cella. *Et aliquibus interpositis addit.*

Ociosum non est vacare DEO, imo negotium negotiorum, hoc est, quod quicumque in cella non agit fideliter, & ferventer quodcumque agit, quod propter hoc non agit, scilicet ut DEO serviat in eo quod agit, oritur.

Addamus & Dionysium Corinthi, in lib. de laude vite solit. qui de religiose cellae utilitatibus, modoque in ejusdem exitu observando sic ait:

Observe eximia cellae spiritualia commoda. Perfecto contemplativo cella est domus salutis, thronus internae quietis, consistorium contemplationis supernae, habitatioque caelestis, locus aromatum, solum exuberantium consolationum, imo Paradisus voluptatis in terris. Verisimile ergo significet ille solitarius ANTONIVS dixit, quod sicut pisci aqua est necessaria, sic monacho cella, extra quam sine necessitate tardando moritur, sicut piscis in siccio.

Hinc denuo saluberrime fassus est quidam: Fons & origo omnis boni est, monachum in sua cella jugiter permanere. hinc verus cellitae exercitationis internae cum DEO peritus, ac solitariae vitae fructum, dulcedinemque expertus, egredi cellam verebatur, quam dum ex rationis recta censura est egressurus, oratione se munit, cruce consignat, exiendo orat, tanquam qui fortaleum suum exit, & castrum in quo ab hostibus existit securior, ad unionem cum DEO potentior, & ad protectam habitior.

Præcipua, quæ in cellis aditari debent exercitia, clarissime regula nostra tradidit, Orationem, & divinæ legis meditationem, ad quam sacrarum litterarum studium, lectio spiritualis, rerum animæ salutis profutarum conscriptio reducantur, nec non exercitium compunctionis, gemituum ac lachrymarum pro antea vitæ peccatis effusarum; omnium autem utilissimam judico lectionem spiritualem pia meditatione ruminatam ac digestam.

Alia etiam quædam exercitia sunt magis aspera, ut laboris manuum, quibus hora à comestione opportunissima fuerit, tunc enim reliqua meditationis, lectionis, orationis exercitia, tamquam sanitati noxia inhihentur.

Caveat tamen ne laboribus corporalibus, animus nimis, aut diutius quam par est, immergat; multum enim distrahere, & perturbare solet spiritum hujusmodi exercitatio, nisi ita moderate assumatur, ut modice remissioni subserviens ad majorem aviditatem, arripienda spiritus studia animus accendat. Ut bene declarat S. Bonavent. cap. 56. medit. vite Christi, his verbis. Si quando obedientia, vel necessitas, vel obsequium, vel recreatio ad aliquid laborandum, vel operandum te impellit, fideliter facias, non sic adhareas voluntate, vel delectatione, ut inde re-

portes imagines, ne postea DEO vacans impediaris. Unde Bern. ad fratres de monte Dei. Aliquid operandum est manibus, quod injungi solet, non tam quod animum delectando detineat ad horam, quam quod spiritualibus studiis delectationem conservet, & nutriat, in quo remittatur ad horam animus, non resolvatur. Unde se facile, mox ut ad seipsum redeundum visum fuerit, expediat, absque controversia inhaerentis voluntatis, absque contagione contractæ delectationis, vel memoria imaginantis. Non enim vir propter mulierem, sed mulier propter virum, non spiritualia propter corporalia exercitia, sed corporalia propter spiritualia.

Modum, qui in labore manuum observari debet, exactè describit supradictus Dion. Cathuf. in lib. de laude vite solitariae cap. 25. Sapienter, inquit, & ordinatè in labore manuum se debet habere, ne tali labore se occupet immoderatè, aut affectu nimis intenso, ita ut obliviscatur in ipso labore mentem suam, ad DEUM frequenter erigere, orando, meditando, & adipirando ad ipsum. Hæc quippe generalis est regula, quod omnia exteriora, & corporalia, ad spiritualia, & interiora sunt ordinanda, sicut media referuntur in finem. Idcirco si illis laboribus amplius quis insistat, immoretur, ac ferveat, quam ad virtutum expedit incrementum, ad devotionis fervorem, ad stabilitatem & tranquillitatem internam, ad cordis custodiam, ad contemplationis sinceritatem, non dubium quin noceat, atque culpabile sit: imò sicut in cibo ac potu, sic in tali labore contingit excedere, præsertim si in rebus curiosis, superfluis, inutilibusque versetur & expendatur.

Signa quibus exercitator cognoscere possit, an labor manuum, modo quo debet exerceatur, sunt hæc. Primum, si audito campanæ, ad officium divinum, adque sanctæ obedientiæ actus convocantis pulsus nō statim omnia, etiam penitus imperfecta relinquit. Secundū, si orationem, aut chorum cito finire desideret, ut ad opus suum reverti possit. Tertium, si celebrato sacrosanctæ missæ sacrificio, in cellam reverfus, quam primum se effundat, & labore manuum occupet, cum tempus istud pretiosissimum omnino impendendum sit exercitiis spiritualibus, orationis vel meditationis, aut si capitis, corporisque imbecillitas, & indispotio non ferant studio saltem, aut scriptioni, cum interpolatis in DEUM elevationibus vacandum erit: denique si in oratione, aut divino officio variis de labore manuum, quem exercuit, aut exercere vult distractionibus occupatur, signum est, cum non tali, qua debet moderatione assumi.

Nota est quorundam in eremo degentium tentatio, qui neglectis nonnunquam substantialibus hujus sublimis vitæ exercitiis, orationis videlicet mentalis, & vocalis, aliarumque solidarum virtutum, exterioris dumtaxat observantiæ, eorum, quæ ad chorum & vitam communem spectant, curam gerunt, quæ tamen non est, nisi velut cortex & (ut sic loquar,) id quod habet se per modum materialis in ista vita, & hi interius carent ipsa medulla & spiritu istorum exercitiorum. Quodque magis dolendum est, videre est nonnullos inquietari, si vel una exigua ordinarii aut alia cæremonia aliter atque ipsi peragi oportere judicant, peragatur, sitque ut & seipsos perturbent & alios molestant. Unicum hoc cu parum genus in capitulo examinant, utrum hæc vel ista exerce-

Labor manuum quomodo assumendus?

Signa quibus dignoscendum an rectè exerceatur.

Nonnullorum Eremitarum tentatio.

ceremonia rite observetur, aut negligatur, perinde atque si non ob alium finem se ad desertum contraherent, quam ut, vel ceremonias exacte perdiscant, vel se earum accuratam peritiam habere, aliis demonstrent. Quis quidem nec sibi, nec aliis sunt utiles, atque in eo errore versantur, quod non animadvertant religiosam perfectionem esse, teste S. Bonaventura, instat quosdam arboris, quæ truncum habet, ramos, fructus & folia, & quod ceremoniarum licet sanctæ sint & bonæ, non tamen sint aliud, quam folia, proindeque quamvis earum observantia haudquaquam negligenda sit, non tamen plus æquo affectanda, aut præcipuum in iis studium & cura ponenda, sed potius in rebus magis substantialibus, maiorisque momenti: habito præ oculis Christi Redemptoris nostri monito: *Hec oportet facere, & illa non omittere.*

CAPVT VII.

Vnum ex præcipuis in vita eremitica proficiendi modis esse, sinceram erga superiores fidelitatem, & veritatem.

Qui coram DEO in veritate ambulat, etiam cum suis Superioribus DEI locum tenentibus, similiter sincerè, & veraciter ambulabit, quod nihil aliud est, quam Superiorem viæ fidei oculo, tanquam DEUM agnoscere: & ut nostra regula præscribit, *Christum potius cogitare quam ipsum, qui posuit ipsam, &c.*

In prælato Christum Dominum venerari, & confiderare, eximiorum bonorum causa.

Hic est omnium viæ Eremiticæ honorum fons, & scaturigo, unde innumerabiles fructus in animam dimanant. Primo debita veneratio Superiorum, & tanquam Christi personam representantium, digna æstimatio. Secundo intimus eorundem amor, qui omnes murmurationes, & animi repugnantias eliminabit. Terio sincera omnium necessitatum, & spiritualium plagarum manifestatio, ut is tanquam medicus à DEO constitutus subditi morbos curet, & sanare valeat; tanquam pater consoletur, & compatiatur; tanquam Prælatas, & Pastor gubernet, & pascat, & ad perfectionem perducatur: quæ omnia ex animi erga Superiorem veritate promanant; nec mirum quandoquidem revera DEI locum, vicisque Prælatum habere res planè certissima sit.

Effundite ergo coram illo corda vestra.

Quanti fecerint SS. Patres omnium animæ affectionum manifestatione prælatum factam.

Inter antiquos illos Eremitas nihil sanctius, & inviolabilius observabatur, nihil frequentius inculcabatur, quam hæc cordis sui coram superiore effusio, qua omnes animæ suæ sinus explicantes, non peccata solum, sed ipsas tentationes, & earundem origines, affectiones, imaginationes, & præsertim orationis progressum, aliaque omnia exercitia, nudè candidèque aperiebant, in omnibus actionibus suis, tam interius, quam exterius Prælati, tanquam DEI consilio, gubernationi, nutui, sese omnimodè subicientes. Confirmat hoc Cassianus duobus exemplis valde mirabilibus.

Primo Heronius Eremitæ, qui tantæ poenitentiae, & austeritatis existit, ut pauci eum imitari valerent, & nihilominus, quia proptio seipsum

judicio, & arbitrio gubernare præsumpsit, à Diabolo conque deceptus est, ut in puteum se precipitavit.

Alterum est Abbas Serapionis, qui adhuc juvenis, diaboli suggestu, diebus singulis magistro, patrique suo spiritali dimidium panis fragmentum ad eum clam surripiebat, quam tentationem vincere non prævalens, tandem magistro suo aperire decernit, nondum sermonem absolverat, & ecce dæmon sine juvenis in figura flammæ egressus, tanto cellam fœtore replevit, ut eum nec magister, nec discipulus ferre possent.

In casu autem, quo Prælatum non haberet, in quo semper tamen Confessarii, aut alterius viri prudentis, & spiritualis iudicio regatur, ut eruditè admodum docet Richardus in *Can. cap. 39*. Rectos gressus pedibus suis faciant, quia cuncta cum consilio faciunt, & non solum peccata sua, sed etiam occultas suggestiones cordis in confessione exponunt. Non enim potest errare, qui cum consilio vivit, nec ab inimico decipi, qui suggestiones ejus detegit. Quod paucis confirmat Cassianus *Coll. 2. cap. 1*. Nullo namque vitio alio, tam præcipitem diabolum monachum pertrahit, ac perducit ad mortem, quam cum neglectis consiliis seniorum, suo iudicio peritalem, distinctionemque confidere.

Qui ergo in vita eremitica proficere desiderat, hanc sinceram fidelitatis portam intrare necesse habet, hoc enim Hierarchicus in Ecclesia militantis divinæ dispositionis ordo postulat, qui homines non immediatè ab ipso DEO, sed ab hominibus, pulcherrima subordinatione ad humilitatis etiam exercitium vult gubernari: sed & Angeli inferiores, à Superioribus purgantur, & illuminantur, veluti cum haustum ex puteo aquam, unus aquæ ductus in alium, & hic insequentem, & sic de cæteris, ordinata communicatione transfundit. Nec existimet quisquam sibi sufficere, si fortasse, doctrina aut prudentia excellens, plures etiam quam Prælatas, vulneribus morbisque suis convenientes noverit medicinas, non enim scientia propria salutem, aut medelam confert, sed vera humilitas, & viva erga Superiorem fides: quam primum enim infirmas res nostras Prælatum manifestamus, totam nostri curam in DEUM rejicimus, qui nos affectu paterno infallibiliter suscipit.

Nullam prorsus præterea securitatem præstare possunt emplastra spiritualia, propriæ voluntatis arbitrio vulneribus applicata: quam enim assistentiam promittit DEUS subdito, proprias passionum iudicio suo curare attemptanti? Nullam deoque certè: unde nulla quoque certitudine cognoscere potest, medicinam hanc convenientem, multo etiam minus divinæ voluntatis beneplacito, gratam & acceptam esse. Verum quando à Prælato ordinata est, à DEO ordinata est, nec aliter nisi à Prælato præscripta unquam profutura, cum & DEI legum, vicisque in terris gerat, habeatque promissam divini concursus assistentiam, secundum illud, *qui vos audit, me audit.*

Nunquid non fortasse plures & meliores erant fluvii Syriæ, aquis Israël, ad emundandam leprosam Naaman? Sed medicitæ, qua curatus est viriussæ efficaciam, non tam in ablutione aquarum Iordanis, quam in prophetica applicatione consistebat, cum ipsi ELISEUS nuncium misit dicens: *Vade delavare sepius in Iordane.*

Multa remedia, nonnunquam etiam ex se meliora, quam Prælatas, proprio Marte reperiunt. Eie-